

— Ἀχ, ἀδερφε μου. Ὅχι, δὲν πέθανε ὁ ἀδερφός μου· εἴταν καλὸς ὁ ἀδερφός μου· μέλι καὶ ζάχαρη στάζαν τὰ λόγια του. Ἐγὼ λέγω πὼς δὲν πέθανε. Μὰ οὔτε καὶ ζῇ. Ὁ Γῆλιος δὲ θὰ τὸν ξαναδῇ στ' ἀλίτρι του.

— Σὲ καλὸ σου· τί τρέχει; δὲ σ' ἀκούω νὰ μιλήῃς σὰν καὶ πάντα.

Τὴν ὥρα κείνη φυσῶντας μέσα ἀπὸ τὴν φοινικίαν τὴν ἀγέρας, ἔφινε νὰ ξεφεύγουν χίλιω δυὸ λογίω φωνές, φωνές ποὶ μοιάζανε σὰν κλάματα, φωνές σὰ σκύλου οὐρλιάσματα, φωνές σὰν πόνου βογγητό.

— Ἀκούω τὴ φωνή του. Ἀχ! μαννούλα μου, ὁ Φούλης μὲ σκότωσε, φωνάζει· καταραμένο τ' ὄνομά του· πεθαίνω.

— Ἔτσι σοὺ φάνηκε· εἶναι ὁ ἀγέρας ποὺ φυσᾷ.

— Εἶναι τὸ κῆρυκ. Ἰμπραῖμ, ἦρθε ἡ ὥρα· δὲν μπορῶ ἀρκετὰ βάζταξ· πρέπει νὰ τὸ ξεμυστερεῖται· φούσκωσε σὰν τὸ Νεῖλο μέσα μου καὶ θὰ μὲ σκάσῃ· εἶσαι ὁ πιὸ πιστός μου φίλος καὶ θὰ σοὺ τὸ πῶ. Μὰ κάθησε, κάθησε· δὲν μπορῶ νὰ περπατήσω.

Καμώθηκα πὼς θέλω κ' ἐγὼ νὰ ξεπεζέψω καὶ καθήκαμε.

— Ἰμπραῖμ, ἔτσι νὰ χαρῆς τὸν πατέρα σου, κάμε μου ὄρκο στὸν προφήτη πὼς δὲ θὰ βγῇ ἄχνα ἀπὸ τὸ στόμα σου.

Ὁ Ἰμπραῖμ κάνει τὸ συνηθισμένο ὄρκο.

Ἦστερα ἀπὸ λίγη τιωπή

— Εἴταν ἡ ὥρα ποὺ τὸ ὑπέρκαλο ἥστρο γέρνοντας νὰ κοιμηθῇ χάριζε στοὺς μιναιρέδες τῶν τσαμῶν μας τίς πιὸ πολυχρώμες φορεσιές καὶ ποὺ ὁ πιστός γονατιστὸς πρόσφερε στὸν Προφήτη τὴν ἐσπερινή του δέηση.

Τὴν ὥρα κείνη, ἄ! πὼς νὰ σοὺ τὸ πῶ, πιστέ μου· ζέρεις τὸν παρκαφέντη του Φούλη· ὁ Φούλης ἐδουλήθηκε τὴν παρθενία τῆς κόρης του. Καὶ σὰ νὰ μὴ θυμούνταν τὸν τόσο ἱδρωτὰ ποῦχυσαν καὶ κειδὸς καὶ ἡ φαμίλια του χρόνια τώρα γιὰ νὰ τ' ἀξάνουν σπυρί, σπυρί τὸ βίος του, ἔστειλε τὸν πεζεβέγκη του νὰ τοῦ τὴ φέρῃ.

Ὁ πεζεβέγκης δὲν ἀπόσωσε τὴ συμφωνία μὲ τὴ νύφη μου καὶ νὰ καὶ κεινός ποὺ ἔδωκε ἀπὸ τὸ χαμῶγι· νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ πῆρε τ' αὐτὴ του τὸ τί ἔστρεψε καὶ ἀπὸ λόγος σὲ λόγος πιάστηκαν· ἡ μιὰ βρισκὰ ἔφερε τὴν ἄλλα καὶ γιὰ νὰ μὴ βρεθῇ κανεὶς νὰ τοὺς χωρίσῃ, τὸ χέρι τοῦ ἀτιμασμένου σὰν πιὸ γερὸ παρσάφιζε τὴν κελεμπία στὸ λαϊμό του καὶ τὸν ἐπνίξε. Ἀχ! ἀδερφε μου.

τρεις ἢ τέσσερις ἀπ' τὴς κλωστήρες τῆς ἔδεσε τὸν οὐρητήρα στὰ βαθύα τῆς πληγῆς. Οἱ κλωστήρες, σὰν κάθε ξένο πρᾶμα στὸν ὄργανισμό μας, θυμώνουν τὴν πληγὴ, ὡς περὶ βγόνουν πιά μονάχες, γιὰ τὴν δὲ λιώνει μέσα μας τὸ μετᾶξί. δὲν ἀφομοιώνεται μὲ τὴ γενική μας τὴν οἰκονομία, πρέπει νὰ φύγῃ. καὶ τότες ὁ ἄρρωστος ἡσυχάζει.

Δὲν τὸ ξέρανε ἀκόμη θετικὰ· ταραχτήκανε· μ' ὅλη του τὴ γεωμετρία ὁ Ἀντρέας, ἀπραχτός στὰ ζητήματα τῆς υγείας, ὅσο κι ἂν νόμιζε τώρα τὸ ἐναντίο, δὲ φρόντισε κἀνὲν νὰ προμηθευθῇ, ὅταν ἦρθε στὸ Παρίσι, τὴ διέφτυση ἐνὸς γιαιτροῦ γιὰ κάθε ἀπαντεχούμενο· πεταχτήκανε στοῦ φαρμακοπώλη πλάγι, ζήτησαν γιαιτρό· ἴσια ἴσια καθόταν ἕνας ἀντίκρου τους, ὁ κ. Μαίνης, ὁ γιαιτρός τοῦ μαχαλά, ὅπως τοὺς λένε στὴν πρωτεύουσα, ἐπειδὴ μαχαλάς δὲν ὑπάρχει χωρὶς τὸ γιαιτρός του, συχνὰ καὶ τοὺς γιαιτροὺς του, δηλαδὴ πεντέξν ὅλους μαζί. Εἰδικότητα δὲν ἔχουν καὶ τοὺς φωνάζουν γιὰ ὅλες τὴς ἀρρώστειες. Φωνάζανε λοιπὸν ἀμέσως τὸν κ. Μαίνη, νὰ μάθουνε. Εἴταν ἀψηλὸς τάνάστημα, νέος καὶ μ' ἕνα πρόσωπο τριανταφυλλί. Μάτια γαλανὰ καὶ λίγα ξαθὰ γένεια, σπαρμένα δῶθε κειθε. Τοὺς εἶπε ὁ ἄρρωστος τὴ γνώμη του, πὼς οἱ κλωστήρες θὰ

αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία του.

Εἴταν καλὸς ὁ ἀδερφός μου· ζαχαροκάλαμο τὰ λόγια του· σὰν τοῦ Σίχ Ἀπτιλαῖλ ἡ γνώμη του. Μὰ δὲν τῷ μαθε κανεὶς· ψυχὴ δὲν τὸ ξέρει.

Ἦρθανε οἱ ἀθῶποι τοῦ Φούλη καὶ μὲ κατάρφραν, μιὰ κ' ἔγινε τὸ κακὸ νὰ μὴν πῶ τίποτε, παρὰ πὼς πέθανε ἀπὸ ταίμπημα σκορπιού· ὅσο γιὰ τὴν ἐξουσία, εἴτανε δουλειὰ δική τους. Μέτρησαν δέκα λίρες ἀγγλικές στὴ χήρα καὶ δυὸ σὲ μὲνχ μπακίσι καὶ δὲ μαρτυρήσαμε· οἱ λίρες οἱ δικές μου εἴταν Αἰγυπτιακές.

Ὁ Χάσαν ὁ ἀδερφός μου, δὲ βρίσκεται πιά στὴ ζωὴ· μὰ καὶ δὲν πέθανε, ὅχι, ὁ Προφήτης τὸ ξέρει· δὲν πέθανε ἀπὸ ταίμπημα σκορπιού· ὁ Φούλης μὲ τὰ πλοῦτη του τότε σκότωσε.

Τὴν ὥρα κείνη ἔπεσαν ὁ ἀγέρας· ὁ ὀρίζοντας γύρω ἄρχισε νὰ ροδίζῃ, τὰ ὀρτίκια γλυκοτραγοῦδαγαν μέσα στὰ σπαρτά, κ' ἐγὼ καθαλήκαψα τὸ γάδαρό μου κ' ἐξακολουθήσαμε τὸ δρόμο γιὰ τὴν πόλη.

Guergueh 18/3/907.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΕΛ

ΣΤΗΝ κ. ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

(Ἀφοῦ διάβασα τὸ βιβλίον της)

Μὲ τίς ἀλάθευτες γραμμὲς τοῦ ὁρατοῦ κορμιού σου
Μὰς γυρᾷς πίσω στῶν ἀρχαίων τὴ λατρεία·
Μὲ τὸ βιβλίον σου—φῶς φανερὸ τοῦ νοῦ σου—
Τοῦ Χριστοῦ μὰς μαθαίνει τὴ θρησκεία.

Ἀλύπητα χτυπᾷς τὴν Ἀδικίαν,
Τὴν Πρόληψη, τὸ Ψέμα καὶ τὴν Πλάνη,
Κ' εἶσαι δὴ χάρις, πνέμα, μελωδία,
Τέχνης παλμὸς ἀγνός, πληγῆς βοιάνη,

Κ' εἶσαι μεγάλη, εἶσαι τεχνίτρα, ὦ θεία!
Ἀχ, ἄρησε στὸ μάγο πέρασμά σου,
Ποῦ ἡ Τέχνη τ' ὀδηγεῖ κ' ἡ Ἀρμονία
Νὰ γονατίσουμε οἱ πλάνητες μπροστά σου.

Alter Ego.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΤΟΥ ΙΔΑ : «Μαρτύρων καὶ Ἠρώων αἷμα...»
Δρ. 2.

ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ : «Ἀπὸ
τὸν κόσμος τοῦ σαλονίου καὶ οἱ δυὸ θάνατοι.» Δρ. 3.
Ποιλοῦνται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

φταίγανε. Μὰ ὁ κ. Μαίνης, ἀφοῦ ἐρχότανε σὲ τέτοιο σπῆτι, θέλησε κιόλας νὰ δείξῃ πὼς κατὶ νοιώθει. Δὲν εἶχανε περάσει καὶ πολλὰ χρόνια ποὺ σπούδασε γιαιτρικὴ στὸ Πανεπιστήμιο, φρέσκος φρέσκος καὶ τὰ κάτεχε ἀκόμη μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ αἶμα. Ὅταν ὁ Ἀντρέας τοῦ ἔκαμε λόγο γιὰ τὴν ψεσινὴ θερμκρασία, 37°5, καὶ γιὰ τὴ σημερινή, 38°2, τὸν ἀντίσκόψε ὁ γιαιτρός.

— «Ποῖα θερμκρασία ἐννοεῖτε, κ. καθηγητή; Ἐννοεῖτε τὴν ἀμασκαλιάτικη, τὴν κολπιατικὴ, τὴν δαχτυλιατικὴ, γιὰ τὴν γνωρίζετε πολὺ καλά πὼς ἔχουμε τρεῖς τρόπους νὰ θερμεμετροῦμε, ἴσως καὶ τέσσερις, ἂν προστέσουμε τὴ στοματιατικὴ; Πιὸ σίγουρη πάντα ἡ δαχτυλιατικὴ, μόνον ποὺ πρέπει νὰ τὴν ξεπέσουμε τέσσερα δέκατα λιγώτερο ἀπὸ τὴν ἀμασκαλιάτικη. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, μέσα, εἶναι πιὸ θερμὸ—κ' ἡ θερμκρασία μας μεγαλύτερη».

Τοὺς φάνηκε φοβερὰ σκολαστικὸς, δίχως νὰ εἶναι ὁ δύστυχος. Δὲν τὸν ἄφησε ὁ Ἀντρέας οὔτε νὰ γιγίξῃ τὴν πληγὴ. Φοβήθηκε. Μικρὸς γιαιτρός. Γιαιτρός τοῦ μαχαλά. Ποιὸς ξέρει κιόλας τί ἀρρώστους πιάσανε τὰ χέρια του, πρὶν ἔρθῃ; Μάθημένος, βλέπετε, πιά τώρα, ὁ κ. καθηγητὴς σὲ γιαιτροὺς πρώτης ἀράδας, καὶ ξεχνᾷ πὼς οἱ ἀξιόλογοι γιαιτροὶ τῆς

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Δρ. 10.

20 λεπτὰ τὸ φύλλον λεπτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κδόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρου), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Ἐ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὶ στὴ Βουλὴ]. Στὸ Βόρ, βιβλιοπωλεῖα Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἐμεῖς καὶ οἱ Ἀρβανίτες — Ὁ κ. Κανλαμάρος—Δὲν ὑπάρχει ποιητὴς — Οἱ ἀρχαιοφύλακες.

ΜΙΑ καινούρια πάλι Ἀρβανίτικη φημερίδα ποὺ βγαίνει στὸ Κάιρο ἀρχίνας νὰ σκυλοβολεῖ τοὺς Ρωμιοὺς. Πρὶν ἀπατήσουμε οἱ Ἀρβανίτες βρομὴς σκεπτήκαμε νὰ ζητήσουμε τὴ γνώμη φίλου ποὺ καὶ τὰ τέκτα ζητήματα τάχει μελετήσει βαθύα καὶ τὴν ἀλήθεια συνηθίζει πάντα νὰν τὴ λέει ξεθάρα, ἀδιαφορώντας ἂν πικραίνει καὶ αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς πατριώτες του. Ὁ πολέμιος φίλος εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μὰς στείλῃ τὸ ἀκόλουθο γράμμα καὶ τὸ δημοσιεύουμε ὡς τὴν καλύτερη καὶ δικαιοτέρα ἀπάντησιν στὸ ἔργο τῆς Ἀρβανίτικης φημερίδας.

«Νομίζω πὼς δὲν ἀξίζει ἀπάντησιν τὸ ἡθερολόγιο τῆς Ἀρβανίτικης φημερίδας. Εἶναι παραπολὺ βρώμικο καὶ μικροσκοπεῖ. Ἀν θέλετε, γράψτε δυὸ λόγια, δεῖ δηλ. ὅποιος εἶτε Ἀρβανίτης εἶτε Ἕλληνας δὲ τοιάδε πὼς οἱ Ἀρβανίτες καὶ οἱ Ἕλληνες ἔχουν κοινὸς κινδύνους καὶ ἐχθροὺς καὶ λοιπὸν κοινὰ συμφέροντα, καὶ πὼς μποροῦν καὶ πρέπει νὰ βοηθήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν Σλαβῶν καὶ Βουλγάρων—εἶναι κοιντοφθαλμός καὶ καλὰ θὰ κάνει ἢ νὰ σωπαίνει ἢ νὰ σκέπτεται προτοῦ πάρῃ τὴν πέννα νὰ ξεχύσει τίς βρομὰς.

«Βρίσκονται βίβλια καὶ Ἕλληνες ὑπερβολικὰ καὶ ἀνόητα Σοβινιστές ποὺ ὅλα τὰ θέλουν δικὰ τους καὶ ὅσα δηλ. δὲν εἶναι. Οἱ Ἀρβανίτες εἶναι Ἀρβανίτες, οὔτε θὰ τοὺς κάνουμε ποτὲ Ἕλληνες· ἄλλως τε εἶναι φυλὴ συγγενική μας καὶ μποροῦμε νὰν τοὺς ἔχουμε βοηθοὺς καὶ φίλους σὰ θέλουμε. Ἐμεῖς τὸ μόνο ποὺ ζητοῦμε εἶναι μιά Ἠπειρὸ ποὺ εἶναι

ἐπαρχίας ὄνομα περισσότερο ἀπὸ τὸν κ. Μαίνη δὲν εἶχανε, ὅταν τοὺς μπιστεφτήκανε τὴν Κατινούλα. Καλὰ θῆκανε ἴσως νὰ μπιστεφτῇ καὶ τὸν ἀγνωστο Μαίνη, ἀφοῦ τὸ κατω κάτω τοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια. Τάλλα εἴτανε ἀπὸ κείνα ποὺ τί τὰ θέλεις καὶ ἀναγκάζονται νὰ τὰ λένε οἱ γιαιτροὶ ἀπὸ τὴν πελατεία τὴν ἴδια, ἐπειδὴ καὶ τῆς ἀρέσουνε τὰ λόγια.

Ἦφυγε ὁ κ. Μαίνης, ἀπομείνανε στὰ κρύα τοῦ λουτροῦ. Καλὰ τουλάχιστο ποὺ στίς ὀχτώμιση τὸ βράδι ἔπεσε ἡ θερμκρασία, 37°5. Εἶχανε καιρὸ λιγάκι ὡς ἔβριο. Τὴν παρκαφέντ, ξαναρχίσανε οἱ φασαρίες καὶ τὸ ταβαντοῦρι. Ποιανὸν νὰ μνησθουνε; Συδούλιο ἢ Ἀννα καὶ ὁ Ἀντρέας. Συλλογιστήκανε νὰ παρκαλέσουνε κάποιον φίλο τους γιαιτρό, τὸν κ. Κλυζιού, ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ περίφημους χειρουργοὺς τῆς πρωτεύουσας. Τοῦ τηλεφωνήσανε ἀμέσως. Μὰ κοίταξε τί δυστυχία. Τοῦς ἀποκρίθηκε μὲ τὸ τελέφωνο καὶ ἀφτὸς πὼς λυπάται πολὺ καὶ πὼς ἴσια ἴσια σὲ μισὴ ὥρα παίρνει τὸ τραῖνο γιὰ δουλειὰ βιαστική. Θὰ λείψῃ, λέει, τέσσερις πέντε μέρες. Δυστυχία μπορεῖ τόντις νὰ σταθῇ καὶ ποὺ δὲν ἦρθε τότες ὁ κ. Κλυζιού, ὅπως τὸ καταλάβαινε κατόπι, γιὰ τὴν πείσανε σὲ ἄλλα χέρια. Ἡ Ἀννα, ποὺ ὕστερος ἀπ' ὅσα εἶδανε, ὕστερα ἀπ' ὅσα ἔπαθε καὶ ὁ Ἀντρέας,

Ἑλληνική. Τὰ ἄλλα εἶναι μέρη τῆς Ἀρβανιτιδῆς καὶ δὲν τὰ ἀμφισβητοῦμε. Συμφωνῶ μὲν τὸ Χρηστοβασιλὴ γὰρ τὰ σύντομα τῆς Ἡπειροῦ—γιατὶ φαίνονται σωστά καὶ λογικὰ τὰ λεγόμενά του καὶ στηρίζονται στὴν ἱστορία καὶ στὰ τωρινὰ πράγματα. Μόλις στὸ φυλλάδιό του α-Ἀλβανία καὶ Ἡπειρος νομίζω πὼς βάζει καλὰ τὰ ζητήματα τὸ καθένα στὴ θέσιν ὅπου τοῦ πρέπει. Ἐξῆς ἀπὸ τὴν Ἡπειρο, τὴν Ἑλληνική, μπορούμε καὶ πρέπει νὰ συμφωνήσουμε μὲ τοὺς Ἀλβανούς καὶ νὰ τοὺς βοηθήσουμε νὰ ἐλευθερωθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ζυγὸ καὶ ἀπὸ τὸν κίντυν τὸ Σλαβικό. Ἐπειδὴ τοὺς ἔχουμε φαρμακώσει ἐναντίον μας οἱ διάφορες προπαγάντες, Αὐστριακὲς, Ἰταλιανικὲς, Βουλγάρικες, Ρουμανικὲς, πρέπει νὰ ἐκτιμήσουμε νὰ φωτίσουμε ἀμέσως καὶ νὰ κατηχοῦμε καὶ Ἀρβανίτες καὶ Ἕλληνες, καὶ νὰ τοὺς δείχνουμε τὴ ἀληθινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλληνο-Ἀλβανικῆς ὁμοφυλίας. Ὅσοι, εἴτε Ἀρβανίτες εἴτε Ἕλληνες, ἀπὸ φωτισθοῦν καλῶς, ἐπιμένουν πὼς ἡ Ἑλλάδα θέλει νὰ φάει τὴν Ἀρβανιτιὰ, ἢ ὅτι ἡ Ἀρβανιτιὰ θέλει νὰ χάσει τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἴναι ἢ πολὺ κουτοὶ ἢ πολὺ στεννοκέφαλοι καὶ κοντόφθαλμοι, ἢ κακόβουλοι (πρότερος τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Ἀρβανιτιδῆς) ἢ πωλημένοι σὲ καμιά ἀπὸ τίς πολύχρυσες προπαγάντες ποὶ ἀνάφερα παραπάνω».

*

ὍΣΟ κι ἂ μακροῦμε τὸν κ. Κακλαμάνο πού τραβήχτηκε ἀπὸ τὴ δημοσιογραφία, ἄλλο τόσο λυπούμαστε τὴν ἀρκετὰ ἀξιολύπητὴ Ἀθηναϊκὴ δημοσιογραφία, πού ἔχανε ἔναν τὸς διαλεχτὸς τῆς ἀντιπρόσωπο. Δὲν ξέρουμε, ὅμως κατάντησε σήμερὰ ὁ τυπος, ἢ μετριοῦνται σὰ δάχτυλα τοῦ ἐνὸς χειρὸς οἱ καλοὶ δημοσιογράφοι—καλοὶ ὅχι μόνο γιὰ τὴ μόρφωσή τους ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ χαρμηλὸν τους. Ὁ Κακλαμάνος κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἱκανοποιῇ πὼς εἴταν ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἢ τέσσαρες πού μποροῦν νὰ λέγονται σήμερὰ δημοσιογράφοι χωρὶς νὰ σὲ κάνουν νὰ ξεκαρδίζεσαι ὅταν ἀκούς τὸν τίτλο τους ἢ καὶ νὰ διδάξεις. Κάποιος τὸν εἶπε «ἐξέντλεμαν δημοσιογράφου» καὶ τέτοιος εἶταν. Γι' αὐτὸ κα δὲν τὰ κατάρσε νῆχει ἡ φημερίδα του τὴν κυκλοφορία τοῦ «Ἐμπρός» καὶ τὰ μεγαλόπρεπα γραφεῖα τῆς «Ἐσπερινῆς». Κέρδος μεγάλο κι αὐτό. Καὶ μ' αὐτὸ τὸ ἥθικόν κέρδος τραβιέται σήμερὰ ἀπὸ τὴν δημοσιογραφίαν, χωρτασμένος πιά ἀπὸ τὴν τιμὴ νὰ λέγεται τόσα χρόνια συνάδελφος τοῦ κ. Γιάνναρου καὶ τοῦ κ. Πάππ.

*

ΠΟΙΗΤΗ ζητοῦσε ἕνας πατριώτης τίς προζήτες σὲ κάπια φημερίδα, ποιητὴ πού νὰ μᾶς ἐνθουσιάζει, νὰ μᾶς φρονηματίσει—τῆς ἀφεντιάς του ἡ λέξη—νὰ μᾶς γιομίσσει τὸ κεφάλι μας ἀέρα. Ποῦ εἶναι ὁ ποιητὴς; ρώτησε. Μὰ τοῦ κίκου! καμὴ φωνή, καταπῶς τὴν ἤθελε, δὲν ἔκουγε. Κι ἀπελπιζότανε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀπελπισία του σοῦφρενε δάκρυα στὰ μάτια. Νὰ μὴ βρισκεται κανένας ποιητὴς καὶ γι' αὐτὸ τὸ ροιστισιν! Τί νὰ γίνῃ. Ἡ Φιλομήλα τῆς «Ἀστραπῆς» βουδάρθηκε, φαίνεται, κι ὁ Τυμφορητὸς γράζει στὴν Πόλιν γλωσσικωμικὰ ἄρθρα. Ἀ δὲν ἐργάζονταν ἔτσι ἀνάποδα τὰ πράγματα, ὁ πατριώτης θᾶγε δύο ποιητίδες, κι ὅχι ἕναν, πού θὰ μπορούσαν νὰ τὸν ἐνθουσιάζουν. Καὶ οὔτε

ὅς ἐκκλίγε σὰν ἀπρηγόρητὴ χάρη ζητώντας καὶ μὴ βρισκοντας ποιητὴ!

*

ὉΛΑ τὰρχαζα μνημεῖα μας νὰ εἶδε ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας καὶ τὰ καμάρωσε. Εἶδε τὴν Ἀκρόπολιν, εἶδε τὰ μουσεῖα μας, εἶδε τὸ Ὄργανο, δὲν ξέρουμε ἂν εἶδε καὶ τὸ Μιτρούτι, κ' ἔμεινε, λένε, καταμαγεμένος. Μπορεῖ καὶ νὰ εἶπε ἀπὸ μέσα του πὼς εἴμαστε μοναδικοὶ νὰ φυλάξω τίς ἀρχαιοτάτες. Καὶ μεγαλύτερο ἐπικινεῖ ἀπ' αὐτόν, δὲ θέλαμε, ἀπὸ τόσα καὶ τόσα χρόνια ἀγωνιστήκαμε νὰ πάρουμε τὸν τιμητικώτατον τίτλο τοῦ ἀρχαιοφύλακα, καὶ νὰ τὴν πού μᾶς τοὺς ἀναγνωρίζουν τοὺς ἀγῶνες μας κ' οἱ τρανοὶ τῆς γῆς, μιλώντας ὁλοένα γιὰ τοὺς προγόνους μας καὶ γιὰ τὴν πεθαιμένη Ἑλλάδα. Ζωτανὴ Ἑλλάδα οὔτε τὸ σκεφτήκαμε ἀκόμα νὰ ἐτοιμάσουμε γιὰ νὰ μπορούμε νὰ τὴ δειχνοῦμε κι αὐτὴ μὲ περηφάνοια στοὺς ξένους.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ Κ' Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις», ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τοῦ Παρισιοῦ, γράφει στὸ φύλλο τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη ἕνα πολὺ ὁμορφὸ χρονογράφημα παίρνοντας ἄφεση ἀπ' τὴ λίγη προσοχὴ πού δίνουν κ' ἐκεῖ στὶς φυσικὲς ἐπιστήμες. Τόσα καὶ τόσα χρέματα, λέει, ἐξοδεύονται γιὰ τὰ ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ μαθήματα, ἐνῶ σπουδαιοτάτοι κλάδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν δὲν ἔχουν ξεχωριστὴν ἔδρα. Σ' αὐτὸ ἀπάνω λέει κάμποσα ποίηματα πού μποροῦν νὰ ἐνδιαφέρουν κ' ἐμᾶς).

... Ἄν κοιτάξουμε πὼς χρησιμοποιοῦνται στὰ πανεπιστήμια τὰ κοντύλια, τὸ λιγιστὸ αὐτὸ μάννα τοῦ προϋπολογισμοῦ, βλέπουμε μιά σύγκρουση μεταξὺ τῆς ἱστορίας πού ἀπορροφᾷ ὅσο πάει καὶ μεγαλύτερα ποσὰ καὶ τῆς ἐπιστήμης πού ὅλο θυσιάζονται τὰ δίκαια της. Μὰ ὑπάρχει μιά σοβαρώτερη καὶ βαθύτερη σύγκρουση μεταξὺ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Βέβαια ἡ μελέτη τοῦ παρελθόντος εἶναι ὠφέλιμη βέβαια ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος, σὰ σπουδαῖος κλάδος τῆς γενικῆς βιολογικῆς ἐξέλιξης πού εἶναι, ἀξίζει νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴ καὶ τὴν περιέργεια τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, νὰ ζυγνήσῃ τὸ ἐρευνητικὸν τοῦ πνεύματος, νὰ ἐτοιμάσῃ γι' αὐτὸ ὕλικόν πού νὰ μπορῇ νὰ κάμῃ πᾶν σ' αὐτὸ ἀκριβεῖς νόμους. Κι αὐτὴ ἡ μελέτη τοῦ παρελθόντος τῆς ἐπιστήμης, μ' ὅλες τίς γνώσεις πού ἐπιβάλλει, μᾶς εὐκολύνει νὰ καταλάβουμε καλύτερα τὴ φύσιν τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων καὶ τὴν ἀξία τους, νὰ τίς διεκρινώμε καλύτερον καὶ νὰ τίς μεταχειρίζομαστε στὸ μέλλον.

Μὰ ὅταν ἀποφασίσῃ κανεὶς νὰ ζῇ μέσα στὸ π-

ρελθόν, ὅταν παραπαίρνεται ἀπὸ τοὺς αἰῶνες καὶ ἀπὸ τὰ πρόσωπα πού χυθῆκαν, δὲ ζῇ ἀνάμεσα στὶς σκιὰς τῶν πεθαμένων κι ὅτα θέλῃ νὰ ξαναπαρῶσθῃ μ' ὅλες τοὺς τίς λεπτομέρειες γεγονότα παλιοῦ καιροῦ, κιντεῖ νὰ ξεχάσῃ καὶ νὰ παραμελήσῃ τὸ παρόν. Ὅτα θέλουμε τέλεια νὰ ξαναφτιάσουμε τὸ παρελθόν, πρῶτα συγκεκριμένο πού κάποτες μπορούμε ὅποια τοῦ ὄψῃ κι ἂν τύχῃ χωρὶς κόπο, χωρὶς βία νὰ ξαναπλάσουμε, δὲ συλλογίζομαστε νὰ ἰδρῶσουμε τὸ μέλλον, πού ἐκκτᾶται ἀπὸ μᾶς ὡς ἕνα βαθμὸ, πού δὲν εἶναι ἀκόμη κατὶ πραγματικόν, μὰ φοβερίζει πάντα τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ τρῆχαια τοῦ χτυπήματα.

Ἡ ἐπιστήμη, ἀπ' ἐναντίας, κάνοντας τοὺς σημερινούς νόμους τῆς φύσεως, δηλ. τὴ σχέση πού ἔχουν τὰ φαινόμενα πάντοτε μεταξὺ τους, ἔχει σκοπὸ νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὲς τίς γνώσεις γιὰ νὰ κάμῃ τὸ μέλλον ὅσο μπορεῖ πὺρ εὐνοϊκὸ στὸν ἄνθρωπον, κ' ἔτσι αὐτὸς σιγὰ σιγὰ νὰ ὠφελεῖται ἀπὸ τὴ σύνδεση τῶν φαινομένων ὅσο τὴν καταλαβαίνει καλύτερα.

Οἱ λαοὶ πού περιμένουν ἀπ' τὸ μέλλον τίς λαμπρότερες ὑπόσχες εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνοι πού ἐπικαλοῦνται τὴ γιγαντεῖα δύναμη τῆς ἰσχυρῆς καὶ βάζουν ὅλα τους τὰ δυνάτὰ γιὰ τὴν πρόοδο. Εὐτυχισμένοι εἶναι ὅσοι ἔχουν τὸ ὀλιγώτερον λαμπρὸ παρελθόν, γιατί δὲν τοὺς τραβάει τὸ περασμένο καὶ παρατηροῦν μ' ἄγρυπνο ματι μπροστὰ τους τὸ δρόμον πού θὰ πάρουν. Στους λαοὺς πού χυθουν μακρὴ ἱστορία χρειάζεται θάρρος γιὰ νὰ λησμονήσουν καὶ νὰ παραιτηθοῦν, ὅπως ἡ Ἰαπωνία, ἀπὸ τὸ καταθλιπτικὸ βάρος τῶν παραδόσεων.

Κάποιος εἶπε: «Ὅσο πᾶμε καὶ μᾶς διεκρινώμεν πύστερο οἱ πεθαμένοι». Ἐπρεπε νὰ μπορούν οἱ ζωντανοὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπ' αὐτὴ τὴ εὐσεβὴ μὲ ἐπικίντυνη τυραννία.

Κοιτάζουμε παραπολύ πίσω μας ἐδῶ στὴ Γαλλία, εἴμαστε παραπολύ περήφανοι πού ὑπῆρξαμε ἕνα μεγάλο ἔθνος ἀπάνω κῆτω τὰ ἐνθύμια αὐτὰ μᾶς φτάνουν κ' ἔτσι κιντεῖται νὰ βουτηχτοῦμε μέσα στὴν κινεζικὴ λατρεία τῶν παραδόσεων ἢ ν' ἀποκοιμηθοῦμε σὴν καλὴν καὶ στείρα αἰσιοδοξία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (...de nous endormir dans l'optimisme heureux et stérile des Grecs modernes). Αὐτὴ ἡ περηφάνεια γιὰ τὸ παρελθὸν μᾶς μαθᾷ σὰν ἐκεῖνος τὸ γέρο-πιλότο πού δηγοῦνταν τὰ κατορθώματά του, πὺς ξέφυγε ἐπικίνδυνες ξέρες μὲ μεγάλη τέχνη, καὶ τὴ στιγμὴ

πρόσεχε τώρα μὲ τὴν καρδιά της κ' εἶχε περισσότερο θαρρῶ τὴν εἰναια τοῦ μοναχικοῦ ἀδερφοῦ της παρὰ τῆς Κατινούλας, ἂν καὶ τὴν ἀγαποῦσε ἄκομην πὺρ μητρικὰ ἐκτίτας τῆς φροδῆς ἀρρώστιας, ἢ Ἄννα δῆλωσε ῥητὰ πὺς ἀπὸ εἶναι τέτοιες θερμοκρασίες, ἀδύνατο νὰ περᾶσουν εἰκοσι τέσσερες ὥρες δίχως νὰ δῇ γιατρὸ τὸ κορίτσι. Ψάξανε πάλε ὀνόματα καὶ ἀντρέσσες στὰ ἡμερολόγια τῆς γιατρικῆς πού εἶχε στὸ φαρμακοπουλεῖο, βωτήσανε πάλε τὸ φαρμακοπούλη, τέλος θυμηθῆκανε φίλο τους χειρουργο, περιβόητο καὶ δάφτονε, τὸν κ. Μπούνιο. Τὸ σάββατο, δεκαπέντε, πρῶτ' πρῶτ', ἔτρεξε ἡ Ἄννα σπῖτι του. Ἐλεῖπε κι ὁ περιβόητος. Στὸ Νοσοκομεῖο θὰ τὸν ἐδρισκε γιὰ βέβαιον ἂν πῆγαινε, τῆς εἶπε ὁ δούλος. Τὸν ἤρε, ἴσια ἴσια τὴ στιγμὴ ὅπου ἀνέβαινε ὁ ἱδριος τὰ σκαλοπάτια τοῦ Νοσοκομεῖου. Μυστήριο τὸ πὺς ἡ Ἄννα κατάρθωσε νὰ τοῦ μιλήσῃ. Γνωστὸ σὲ ὅλους, νοσοκόμους, νοσοκόμες, φοιτητάδες, ἐξωτερικοὺς, ἐσωτερικοὺς, παρασκευασμένους, βοηθοὺς, παργιατροὺς, πορτιέρηδες καὶ δούλους, πὺς ὁ Ἐξοχώτατος, ἀμα περνοῦσε τὸ κατῶφλιν τῆς πόρτας, ἀζύγωτος γιὰ κάθε ξένο ἀνθρώπινον πρόσωπον. Ἐρχότανε σὰν μπόρα καὶ δὲν ἀδείαζε γιὰ χάσομερία. Εἶδε ὅμως τὴν Ἄννα μπροστὰ του πού ἤπυχῃ, μὲ τ-

σοχο ὕρος, χωρὶς καμιά ταρῆχ, ὅσο κι ἂν τὴν εἰδοποιήσε ὁ πορτιέρης πὺς δὲ θὰ σταθῇ νὰ τὴν πᾶκούσῃ ὁ γιατρὸς καὶ τοῦ κίκου, τὸν παρακάλεσε, σὰ νὰ μὴν ὑποφιαζότανε κῆνε τὴ δυσκολία, νὰ κοπιᾶσῃ σπῖτι τους γιὰ μιὰν ἄρρωστη. Σᾶτισε ὁ κ. Μπούνιος μὲ τὸ θάρρος, μὰ δὲν τόλμησε νὰ τραβήξῃ τὸ δρόμον τοῦ γραμμῆ, σὰν πού θὰ τῆκανε ἴσως μὲ κάθε ἄλλον. Ἀποκρίθηκε μόνο πὺς δὲν μπορεῖ, καὶ νὰ τοῦ τὴ φέρουνε στὸ Νοσοκομεῖο, μᾶν, μᾶν, κοίταξε τὸ ρολοῖ του, δέκα παρὰ δέκα, θὰ προτμένη ὡς τίς ἔντεκα. Ἐτσι πρέπει. Χαιρέτησε κι ἄφαντος.

Γύρισε ἡ Ἄννα στὸν ἀδερφοῦ της, τοῦ τὰ ζήγησε. Τοῦ φανήκανε σὰ λιγὰκι βιαστικὰ τὰ πράγματα, μὲν εἶχανε καὶ τὸ χρειζόμενον τὸν καιρὸ νὰ πᾶ νᾶρθουνε, δὲν ἔμοιαζε καὶ ὁρόνιμο, στὴν κατᾶστασιν ὅπου τὴν εἶλεπε, νὰ κουβαλῇ ἄψε σῆσε τὴν Κατινούλα στὸ Νοσοκομεῖο. Μάλιστα, τὸ Νοσοκομεῖο τὸ φροδῆσε γιὰ τὴν ἄρρωστη. Ὅτι πού βγήκε ἀπὸ μιὰ κλινικὴ, δὸς του, τρέχα σὲ μιὰν ἄλλην. Εἶλα οἱ ἀρρώστοι δὲν εἶναι μπᾶνι σὲ λογαριασμὸ κ' ἡ ψυχὴ τους. Πρέπει νὰ προσέξῃς καὶ τί ἐντύπωση θὰ τοὺς κάμῃς, νὰ φροντίσῃς καὶ γιὰ τὴ διάθεσιν τοῦ ἀρρώστου, ὅπως τὸ ἤθελε ὁ Σεβιλάς. Μὲ τὴ διάθεσιν τὴν καλὴ γίνεται καὶ τὸ χει-

ροῦρημα τὸ καλόν. Μὰ δὲν τοῦ ἔστρεψε τοῦ Ἀντρέα νὰ τὴ σηκώσῃ ἔτσι πρῶτ' πρῶτ' ἀπὸ τὸ κρεββάτι, νὰ τὴ σρεντονίσῃ στὸ πρῶτον ἄλκι τῆς πιάτσας πού θέντᾶμνε στὸ δρόμο. Ὑπᾶρχουνε στὸ Παρίσι σωρὸ ἀμάξια πῖτηδες γιὰ τὴ μετακίνηση τῶν ἀρρώστων, μὲ μαζιλλάρια, μὲ ὅλα τὰ νᾶνχαῖα, καὶ μὲ νοσοκόμους ἢ νοσοκόμας πού ἔρχεται μαζί. Θέλει ὅμως τουλάχιστον μιὰ ὥρα νὰ τὸ παρῶγῃ. Ἄν, εἶχε τίτσιο στὴ στιγμὴ, θὰ πῆγαινε ἴσως. Ἀλήθεια πού ἡ Κατινούλα θὰ στενοχωριότανε καὶ μὲ τέτοιο, γιὰτί ἄμα τᾶκουσε πὺς γιὰ Νοσοκομεῖο ὁ λόγος, ἔρχετο νὰ κλαίῃ, ἀφωσιωμένη καθὼς τὴν εἶδαμε καὶ στὸ σπῖτι καὶ στᾶφρεντικὰ τῆς, ζαλισμένη κιόλας ὕστερ' ἀπὸ ἕνα μῆνα κλινικὴ καὶ χωρισμό. Δὲν καταλάβαινε ὁ Ἀντρέας τί μπόδισε τὸν κ. Μπούνιο νὰ τᾶξῃ δὲ τῆς Ἄννας πὺς ἔρχεται, ἀπὸ τελειώσῃ τὸ Νοσοκομεῖο. Πιθανὸ ἔπειδὴ καὶ θᾶβλεπε πὺρ γλήγορα τὴν ἄρρωστη, ἂν τοῦ τὴ φέρναι ἀμέσως, καθὼς τὸ γύρεψε. Συλλογίστηκε λοιπὸν ὁ Ἀντρέας πὺς τὸ καλῆτερον, νὰ πᾶ ὁ ἱδριος στὸν γιατροῦ, νὰ τοῦ μιλήσῃ. Φίλος του παλῆς, οἰκογενειακὸς του φίλος, θὰ συναγρικηθοῦνε χωρὶς ἄλλο. Δεχότανε ἴσια ἴσια σάββατο τὰ πόγεμα.

(ἀκολουθεῖ)